

Ny EU-förordning om offentlig upphandling – vad innebär förslaget?

Andrea Sundstrand, 12 oktober 2026

Docent Andrea Sundstrand

- arbetat med LOU sedan år 1993.
- 11 år på Nämnden för offentlig upphandling (NOU), tillsynsmyndighet.
- sedan år 2006 på Juridicum, Stockholms universitet.
- disputerade år 2012 – Primärrättens reglering av offentliga kontrakt.
- ansvarig för Juridicums kurser i offentlig upphandling – fristående/online!
- ansvarig utgivare av Upphandlingsrättslig Tidskrift (UrT), *www.urt.cc*.
- undervisar på flera ställen och pratar på en massa konferenser.

Ny EU-förordning om offentlig upphandling – vad innebär förslaget?

- Bakgrunden – varför nya regler?
- Ny förordning och rapporter.
- Viktiga ändringar.
- Vad händer nu?
- Ikraftträdande.
- Mer info om kommissionens förslag.

Bakgrunden – varför nya regler?

Den Europeiska revisionsrätten underkände i december 2023 upphandlingsregelreformen från år 2014 och menade att de nya direktiven bland annat lett till bristande konkurrens i offentliga upphandlingar.

Det Europeiska unionens råd publicerade i maj 2024 sina slutsatser om Revisionsrättens rapport och efterlyste en djup analys med syftet att bedöma om en granskning av upphandlingsregelverket behöver göras under perioden 2024–2029. Grunden var EU:s åtaganden för att senast år 2030 uppnå sina mål för hållbar utveckling. Rådet ville även att orsakerna till den minskade konkurrensen skulle undersökas.

Den 17 april 2024 släpptes den tidigare italienska premiärministern Enrico Lettas rapport om EU:s inre marknad på uppdrag av det Europeiska rådet, *Much more than a market*. I rapporten framhölls offentlig upphandling som ett viktigt strategiskt verktyg för en hållbar omställning och ökad innovationskraft. Där redovisades även ett antal upplevda problem och behov kopplat till den offentliga upphandlingen.

Den 9 september 2024 publicerades The Draghi rapport om EU konkurrenskraft. I rapporten betonades behovet av en översyn av EU:s upphandlingsregler bland annat i syfte att bättre främja strategisk innovation. Det föreslogs även att en EU-plattform för inköp av kritiska råmaterial skulle införas.

EU-kommissionen

EU-kommissionen meddelade under år 2024, mot bakgrund av den framkomna kritiken, att den avsåg att göra en revidering av upphandlingsdirektiven från år 2014 (direktiv 2009/81 om försvars- och säkerhetsupphandlingar och rättsmedelsdirektiven ingår inte i översynen).

Syftet med utvärderingen skulle vara att granska hur reglerna fungerar i hela EU och om de fortfarande är lämpliga för sitt ändamål, uppnår sina avsedda mål och om de är tillräckliga för att hantera dagens utmaningar. Översyn skulle även syfta till att förenkla regelverket och minska den administrativa bördan för upphandlande myndigheter och enheter.

Revideringen

EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen gav den franske EU-kommissionären Stéphane Séjourné i uppdrag att revidera upphandlings-direktiven.

Pågick fram till 9 september 2026 då förslaget på ny upphandlingsförordning presenterades.

Du hittar förslaget här: https://lnkd.in/d_kgratT

Dock – endast tre personer på kommissionen jobbade med texterna. De tog hjälp av experter som producerade ett antal rapporter som publicerades samtidigt som förslaget.

Experternas rapporter

Green, social and labour considerations in EU public procurement: <https://lnkd.in/d4feHVwt>

Andrea Sundstrand

Use of labels in public procurement procedures <https://lnkd.in/dCYQDRmM>

Alfieri, Felice; Donatello, Shane; de Souza, Matheus

The incoherence of EU public procurement regulation <https://lnkd.in/dMYNhswV>

Janssen, Willem A. Caranta, Roberto

Concession contracts <https://lnkd.in/dWDhiXrV>

Lazo Vitoria, Ximena

Public procurement data <https://lnkd.in/dqP75WTf>

Isabel da Rosa, Tünde Tátrai

Viktiga ändringar 1

Vi får en förordning istället för tre (3) direktiv.

Fördelar

- alla medlemsstaters lagstiftningar kommer att vara exakt desamma, vilket underlättar för leverantörer.
- inga krångliga onödiga skillnader mellan sektorerna (4,8,7 år ramavtal).
- ca 800 sidor lagtext reduceras till ca 200 sidor.

Nackdelar

- utrymmet för nationella hänsynstaganden försvinner.

Viktiga ändringar 2

Dagens upphandlingsförfaranden skrotas. Istället införs följande förfaranden:

- **Öppet förfarande** (open procedure). Alla intresserade leverantörer kan lämna anbud direkt. Kan genomföras med eller utan kvalificeringskrav och med eller utan förhandling.
- **Dynamiskt förfarande** (dynamic procedure). Leverantörer ansluter först till ett löpande förfarande och kan sedan bjudas in till enskilda kontrakt. Nya leverantörer kan ansluta under hela förfarandets giltighetstid.
- **Innovationsförfarande** (innovation procedure). Utveckling, testning och därefter kommersiellt köp av en ännu inte färdig lösning. Täcker hela innovationscykeln från samhällsutmaning till kommersiell lösning.

Viktiga ändringar 2

Dessutom föreslås en ”**special procedure**” för kontrakt där endast ett resultat-/tilldelningsmeddelande behöver publiceras i efterhand. Det kan användas utan konkurrens och utan föregående annonsering i särskilt angivna situationer, exempelvis när:

- endast en leverantör objektivt kan leverera,
- tekniska skäl utesluter konkurrens,
- exklusiva rättigheter/IP-rättigheter är aktuella,
- vissa säkerhetsintressen kräver det,
- vissa kompletterande leveranser behöver köpas från den ursprungliga leverantören,
- eller vid extrem brådska, kris eller nödsituation.

Förslaget bygger alltså upp en struktur med **tre huvudförfaranden + ett särskilt förfarande för vissa direltköp.**

Viktiga ändringar 3

All publicering ska gå via ett nytt digitalt system.

Upphandlande myndigheter ska skicka information via den nationella *National Public Procurement Data Space (NPPDS)* till EU:s publikationskontor i Luxemburg. Informationen ska därefter publiceras i Supplement to the Official Journal of the European Union.

Det blir en mer integrerad modell:

myndighetens e-upphandlingssystem → NPPDS → EU:s publikationskontor → EU-publicering.

Viktiga ändringar 3

1. Sex typer av offentliga publiceringar:

- consultation – marknadskonsultation,
- competition – att en konkurrensutsättning/förfarande inleds,
- result – resultatet av förfarandet,
- contract – information om det ingångna kontraktet,
- modification – ändringar av kontraktet,
- completion – information när kontraktet har fullgjorts.

Det är en betydligt mer *livscykelorienterad annonseringsmodell* än dagens huvudsakliga fokus på annons före upphandlingen och efterannonsering efter tilldelning.

Viktiga ändringar 4

Europeisk preferens.

Begränsa vilka som får delta

Upphandlingen kan begränsas till EU-leverantörer och leverantörer från länder som omfattas av EU:s relevanta internationella åtaganden.

Utesluta anbud

Anbud från leverantörer som inte omfattas kan i vissa fall avvisas.

Ställa krav på ursprung

Krav kan ställas på att varor, tjänster eller arbeten har ett visst ursprung, inom ramen för förordningens regler.

Ge företräde vid utvärderingen

Ursprungsrelaterade preferenser kan påverka hur anbud utvärderas, där reglerna tillåter det.

Införa särskilda sektorskrav

EU kan införa bindande preferenskrav för utvalda sektorer genom särskild lagstiftning.

Viktiga ändringar 5

Förslaget inte verkar ersätta den svenska offentlighetsprincipen med en EU-sekretessregel. Artikel 93 i förordningen lämnar uttryckligen utrymme för nationell lagstiftning om tillgång till information.

Samtidigt införs ett EU-gemensamt system där information kategoriseras som offentlig eller icke-offentlig och lagras i NPPDS.

Dagens system:

handling → prövning enligt TF/OSL → utlämnande eller sekretess.

Förslaget:

upphandlingsdata → klassificering/publicering enligt EU-förordningen → samtidigt fortsatt betydelse för nationella regler om tillgång till information.

Har du synpunkter på förslaget?

Är du intresserad av att få lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till förordning om offentlig upphandling? Forumet för synpunkter är öppet för alla intresserade t.o.m. den 10 november 2026!

https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/15492-EU-public-procurement-rules-revision_en

Ikraftträdandet i Sverige

Kommissionens underhandsinformation är att den siktar på att ha ett antaget förslag i slutet av år 2027. Förslaget antas sedan av medlemsstaterna i slutet av 2027/början av 2028.

Medlemsstaterna kommer att ha två (2) år på sig för att anta upphandlingsförordningen och upphäva gammal/motstridande reglering.

I Sverige? Kvalificerad gissning att de nya reglerna kommer att träda i kraft i början av år 2029.

MEN! Mycket kan hända och ännu är inget beslutat.

Halvdagskurs 26 januari 2027

På halvdagskursen i januari 2027

- Går vi igenom alla nya bestämmelser i förordningen så som de ser ut då.
- Vi analyserar effekterna av och bedömer sannolikheten för att de olika förslagen kommer att antas.
- Vi tittar på tidsaspekten för ikraftträdandet.
- Vi tittar på hur förordningen kommer att regleras i Sverige.
- Vi tittar på den svenska regeringens handlingsplan för upphandlingar som inte omfattas av EU:s regler.

Tack för i dag!

Frågor?

Mejla oss på kursinformation@bginstitute.se